

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет журналістики

Кафедра міжнародної журналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« ___ » _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Медіакритика

для студентів

спеціальності	061 Журналістика
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	061.00.01 Журналістика

Київ – 2023

Розробник:

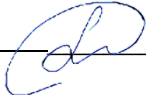
Олег СЕМЕНЮК доктор філологічних наук, професор, професор кафедри міжнародної журналістики

Викладач:

Олег СЕМЕНЮК, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри міжнародної журналістики

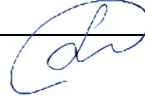
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри журналістики та нових медіа Факультету журналістики

Протокол від 9 лютого 2023 року № 9

Завідувач кафедри Інга ПОГРЕБНЯК

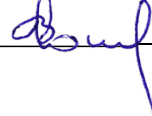
Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 061.00.01 Журналістика

8 лютого 2023 року № 9

Гарант освітньої програми Інга ПОГРЕБНЯК

Робочу програму перевірено

9 лютого 2023 року № 9

Заступник декана Факультету журналістики Вікторія СОШИНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Медіакритика		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	4/120	
Курс	3	
Семестр	6	
Кількість змістових модулів з розподілом	3	2
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, зокрема:	120	120
Аудиторні	56	16
Модульний контроль	8	–
Семестровий контроль	30	–
Самостійна робота	26	104
Форма семестрового контролю	Екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета:

Навчальний курс «Медіакритика» ставить за мету ознайомити студентів із загальними принципами та практикою сучасної медіа-критики. Зростання потоків масової комунікації супроводжується розвитком маніпулятивних практик, які застосовуються з метою комерційного чи політичного зиску. Саме тому погляд журналіста (працівників медіа) повинен завжди бути на захисті суспільної свідомості. Навчальний курс покликаний ознайомити майбутніх фахівців із основами медіакритики, з найважливішими вузловими проблемами цієї складної сфери та перспективами її розвитку.

Завдання:

- сформуванню уявлення про роль медіакритики в інформаційному просторі, її функціях і формах діяльності;
- розглянути медіа критику, як частину критики;
- з'ясувати тенденції сучасної медіакритики
- сформуванню навички критичного осмислення інформаційних та комунікаційних явищ;
- сформуванню власні критерії аналізу.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Після опанування дисципліною мають бути сформовані такі компетентності:

Загальні: ЗК-11 – здатність спілкуватися державною мовою; ЗК-12 – здатність спілкуватися іноземною мовою;

Спеціальні: ФК-2 – здатність формувати інформаційний контент; ФК-3 – здатність створювати медіапродукт; ФК-4 – здатність організувати і контролювати командну професійну діяльність; ФК-5 – здатність ефективно просувати створений медіапродукт; ФК-6 – здатність до провадження безпечної медіадіяльності; ФК-8 – здатність працювати в команді, редакційному колективі, володіти спеціальними навичками, відповідально виконувати професійну функцію.

Програмні результати навчання:

ПРН-6. Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків;

ПРН-10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень;

ПРН-11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою;

ПРН-12. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, іноземною мовою;

ПРН-13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціокомунікативних наук;

ПРН-16. Планувати свою роботу та роботу колег, спрямовану як на генерування інформаційного контенту, так і створення медіапродукту, а також його промоцію;

ПРН-18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин за видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Медіакритика в системі сучасної журналістики							
Тема 1. Медіакритика як галузь журналістської діяльності.	8	2		4		2	
Тема 2. Функції медіакритики	8	2		4		2	
Тема 3. Медійна критика і журналістська спільнота	10	2		6		4	
Модульний контроль	2						
<i>Разом</i>	30	6		14		8	
Змістовий модуль 2. Медіакритика в системі критики							
Тема 4. Різновиди медіакритики за видами ЗМІ	10	2		4		4	
Тема 5. Різновиди медіакритики за аудиторією: академічна, професійна масова	8	2		4		2	
Тема 6. Жанрова система медіакритики	8			6		2	
Модульний контроль	2						
<i>Разом</i>	28	4		14		8	
Змістовий модуль 3. Медіакритика і суспільство							
Тема 7. Медіакритика як форма суспільної культури	8	2		4		2	
Тема 8. Проблема замовної журналістики	8	2		4		2	
Тема 9. Проблеми медіаекології	12			6		6	
Модульний контроль	4						
<i>Разом</i>	32	4		14		10	
Семестровий контроль	30						
<i>Усього</i>	120	14		42		26	

4.2. Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин за видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Медіакритика в системі сучасної журналістики							
1. Медіакритика: поняття, функції, роль у суспільстві, значення для медіаіндустрії	30	2		2		26	
2. Медійна критика і журналістська спільнота	30	-		4		26	
<i>Разом</i>	60	2		6		52	
Змістовий модуль 2. Медіакритика в системі критики							
3. Різновиди медіакритики за видами ЗМІ	30	2		2		26	
4. Різновиди медіакритики за аудиторією: академічна, професійна масова	30	-		4		26	
<i>Разом</i>	60	2		6		52	
<i>Усього</i>	120	4		12		104	

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Медіакритика в системі сучасної журналістики

Тема 1. Медіакритика як галузь журналістської діяльності.

Зміст поняття «медіакритика». Предмет і основні характеристики медіакритики. Види журналістської критики ЗМІ. Проблеми становлення медіакритики в Україні і за кордоном.

Література: 1, 10, 16

Тема 2. Функції медіакритики.

Інформаційно-комунікативна функція. Пізнавальна функція. Регулятивна функція. Корекційна функція. Просвітницька функція. Соціально-організаторська функція. Комерційно-промоційна функція.

Література: 1, 9, 10, 16, 21

Тема 3. Медійна критика і журналістська спільнота

Форми презентації творів медіакритики в ЗМІ. Жанри національної медіакритики. Провідні українські журналісти і публіцисти як критики ЗМІ. Спеціалізовані видання і професійна експертиза. Професійні об'єднання і корпоративна культура. Просвітницька спрямованість медіакритики. Етичні стандарти і медіакритика.

Література: 1, 3, 10

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Медіакритика в системі критики

Тема 4. Різновиди медіакритики за видами ЗМІ

Телевізійна, радіо-, журнально-, газетна критика. Основні завдання, принципи. Медіакритика і висвітлення у ЗМІ проблем суспільної безпеки. Взаємини медійних організацій і аудиторії в умовах інформаційного ринку. Медіакритика і проблема соціальної відповідальності ЗМІ.

Література: 1, 2, 7, 10, 14, 15

Тема 5. Різновиди медіакритики за аудиторією: академічна, професійна масова

Академічна медіакритика: основні ознаки, критико-журналістські роботи вчених і дослідників, що адресовані професіоналам мас-медіа. Характеристика професійної медіакритики. Спрямування масової медіакритики одночасно на широку аудиторію читачів, телеглядачів, радіослухачів і на авторів змісту ЗМІ.

Література: 1, 2, 7, 10, 14, 15, 19

Тема 6. Жанрова система медіакритики

Жанрові характеристики медіакритики. Використання інформаційних жанрів. Аналітичні жанри в медіакритиці. Публіцистичні жанри в медіакритиці. Коментар, аналітична стаття, авторська колонка, есе, огляд, рецензія.

Література: 1, 7, 14, 15, 17, 19

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Медіакритика і суспільство

Тема 7. Медіакритика як форма суспільної культури

Медіакритика і формування суспільного консенсусу. Медіакритика і проблема суспільної довіри до ЗМІ. Роль медіакритики в захисті гуманістичної культури. Медіакритика і висвітлення у ЗМІ проблем суспільної безпеки. Пріоритет медіанасильства в сучасних ЗМІ. Концепція соціально відповідальної преси.

Література: 1, 2, 4, 7, 13, 18, 22.

Тема 8. Проблема замовної журналістики

Інформація і медіаспоживання. Практичні маркери інформації та пропаганди в медіапросторі. Власники медіа. Цензура, самоцензура, джинса. Журналістські стандарти. Маніпуляції в медіа та пропаганда. Фейк як один із механізмів інформаційної маніпуляції. Маніпуляції в заголовках, з експертами, фотофейки, маніпуляції на ТБ, в нових медіа, в книгах. Історія поняття «джинса». Ознаки, види і наслідки «джинси» і боротьба з нею.

Література: 1, 5, 6, 8, 6, 13, 19, 25.

Тема 9. Проблеми медіаекології

Медіакритика як прояв своєрідного ноосферного екобалансу. Роль медіакритики в корекції соціально-шкідливих стереотипів (етичних, расових, статевих, культових). Мова ворожнечі: дегуманізація. Образ ворога. Ознаки і техніки мови ворожнечі. Ярлики ворожнечі.

Література: 1, 4, 9, 12, 13, 19, 23.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів денна форма

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	3	3	2	2	2	2
2	Відвідування практичних занять	1	7	7	7	7	7	7
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15	3	15
4	Робота на практичних заняттях	10	7	70	7	70	7	70
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25
	<i>Разом</i>	-	-	120	-	119	-	119
	Макс. кількість балів	358						
	Розрахунок коефіцієнта	$358 : 60 = 6$						
	Екзамен	40 б.						

заочна форма

№ з/п	Вид діяльності студента	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
			к-ть одиниць	максимальна кількість балів	к-ть одиниць	кількість балів максимальна
1	Відвідування лекцій	1	1	1	1	1
2	Відвідування практичних занять	1	3	3	3	3
3	Робота на практичному занятті	10	3	30	3	30
4	Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
	<i>Разом</i>			44		44
	Максимальна кількість балів	88				
	Розрахунок коефіцієнта	$88 : 60 = 1,5$				
	Екзамен - 40 б.					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії їх оцінювання

Самостійна робота – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Мета самостійної роботи студентів:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів;
- формування умінь і навичок самостійної розумової праці;
- розвиток морально-вольових зусиль;
- формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань як необхідної умови професійного становлення.

Завдання самостійної роботи студентів:

- навчання студентів самостійно працювати з різними джерелами інформації;
- творче сприйняття і осмислення навчального матеріалу;
- формування навичок щоденної навчальної самостійної роботи.

Зміст самостійної роботи полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;
- презентація та захист результатів виконання вибіркового дослідницького завдання.

Самостійна робота студентів повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
- мобільність і критичність мислення; - володіння засобами обробки інформації;
- здібність до творчої праці.

Критерії оцінювання – кожна робота оцінюється у 5 балів.

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Глибина і повнота розкриття завдань	2 бали
2	Повнота використання рекомендованої літератури	1 бал
3	Обґрунтування висновків	0,5 бали
4	Грамотність, стиль викладу, оформлення роботи	1 бал
5	Обсяг виконаної роботи	0,5 бали

№ з/п	Назва теми	К-ть годин	Макс. балів
1	Медіакритика як галузь журналістської діяльності	2	5
2	Функції медіакритики	2	5
3	Медійна критика і журналістська спільнота	4	5
4	Різновиди медіакритики за видами ЗМІ	4	5
5	Різновиди медіакритики за аудиторією: академічна, професійна масова	2	5
6	Жанрова система медіакритики	2	5
7	Медіакритика як форма суспільної культури	2	5
8	Проблема замовної журналістики	2	5
9	Проблеми медіаекології	6	5
	Разом	26	45

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Контрольна модульна робота, залежно від умов навчання, включає:

1 варіант - десять тестових завдань;

2 варіант - письмова робота, яка складається із 5 питань аналітичного характеру.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка — 25 балів.

Тестові завдання: за кожну правильну відповідь – 2,5 б.

Письмова робота: кожне питання – макс. 5 б.

Для письмової роботи оцінюється самостійність і оригінальність мислення, аргументованість тез, граматична і стилістична правильність, використання фактичного матеріалу.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- *Методи письмового контролю*: модульне письмове тестування, підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Комп'ютерного контролю*: тестові програми.
- *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних та індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних та індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

(в сукупності усі досягнення оцінюються максимально у 60 б.)

Підсумковий контроль здійснюється у формі *екзамену* (макс. 40 балів).

Екзамен приводиться у письмовій формі у вигляді відповідей на білети, які складаються з двох питань. Відповідь на кожне – макс. 20 б.

6.5. Орієнтовний перелік питань для екзамену

1. Зміст поняття «медіакритика».
2. Погляди зарубіжних та українських дослідників.
3. Проблеми становлення медіакритики в Україні і за кордоном.
4. Предмет і основні характеристики медіакритики.
5. Функції медійної критики.
6. Етичний аспект медійної критики.
7. Оціночна і рекреативна функції медійної критики.
8. Рубрики про медіа в трьох виданнях (на вибір студента).
9. Телевізійна критика як частина медійної критики.

10. Жанрові характеристики медіакритики.
11. Використання інформаційних жанрів.
12. Аналітичні жанри в медіакритиці.
13. Публіцистичні жанри в медіакритиці.
14. Медіакритика і формування суспільного консенсусу.
15. Медіакритика і проблема суспільної довіри до ЗМІ.
16. Роль медіакритики в захисті гуманістичної культури.
17. Медіакритика і мовна культура ЗМІ.
18. Роль медіакритики у підтриманні здорового психологічного і морального клімату в суспільстві.
19. Медіакритика і висвітлення у ЗМІ проблем суспільної безпеки.
20. Взаємини медійних організацій і аудиторії в умовах інформаційного ринку.
21. Медіакритика і проблема соціальної відповідальності ЗМІ.
22. Підзвітність ЗМІ перед суспільством і медіакритика.
23. Роль медіакритики у формуванні раціонально-критичної інформаційної культури.
24. Медіакритика як прояв своєрідного ноосферного екобалансу (нооценозу).
25. Роль медіакритики в корекції соціально-шкідливих стереотипів (етичних, расових, статевих, культових).
26. Мова ворожнечі: дегуманізація. Образ ворога. Ознаки і техніки мови ворожнечі.
27. Ярлики ворожнечі щодо внутрішньо переміщених осіб.
28. Телебачення на сторінках професійних журналів.
29. Медійна критика і медіаосвіта.
30. Теоретичні концепції медіаосвіти.
31. Медіаосвіта як форма критичного осмислення медіа.
32. Медіакритика і правові аспекти журналістської діяльності.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	90...100
Дуже добре	82...89
Добре	75...81
Задовільно	69...74
Достатньо	60...68
Незадовільно	0...59

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ «Медіакритика»

Разом: 120 год.: лекції – 14 год., практичні заняття – 42 год., самостійна робота – 26 год., модульний контроль – 8 год., семестровий контроль – 30 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	XI
Модуль	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 4		
Назва модуля	Медіакритика в системі сучасної журналістики			Медіакритика в системі критики			Медіакритика і суспільство		
Кількість балів за модуль									
Лекції	I	II	III	IV	V	VI	XII	XIII	XIV
Теми лекцій	Медіакритика: поняття, функції, роль в суспільстві, значення для медіаіндустрії 16.	Формування інформаційного суспільства та розвиток медіакритики 16.	Медійна критика і журналістська спільнота 16.	Різновиди медіакритики за видами ЗМІ 16.	Різновиди медіакритики за аудиторією: академічна, професійна масова 16.	-	Медіакритика як форма суспільної культури 16.	Проблема замовної журналістики 16.	-
Теми семінарських занять	1. Медіакритика: поняття, функції, роль в суспільстві (11б). 2. Значення МК для медіаіндустрії (11б).	3. Формування інформаційного суспільства та розвиток медіакритики (11б). 4. Форми презентації творів медіакритики в ЗМІ. (11б).	5. Медійна критика і журналістська спільнота (11б). 6. Провідні українські журналісти як критики ЗМІ. 7. Провідні іноземні журналісти як критики ЗМІ (11б).	8. Різновиди медіакритики за видами ЗМІ. Журналістська і газетна МК. (11б). 9. Телевізійна і радіокритика. (11б).	10. Різновиди медіакритики за аудиторією: академічна, професійна масова (11б). 11. Характеристика професійної медіакритики. (11б).	12. Жанрові характеристики медіакритики. Інформаційні жанри. (11б). 13. Аналітичні жанри в МК 14. Публіцистичні жанри в МК (11б).	15. Медіакритика як форма суспільної культури (11б). 16. Медіакритика і проблема суспільної довіри до ЗМІ. (11б).	17. Проблема замовної журналістики 11б. 18. Журналістські стандарти. Маніпуляції в медіа та пропаганда (11б).	19. Проблеми медіаекології (11б). 20. Роль медіакритики в корекції соціально-шкідливих стереотипів (11б). 21. Мова ворожнечі: дегуманізація. Образ ворога. (11б).
Самостійна робота	Самостійна робота 1 (15 б.)			Самостійна робота 2 (15 б.)			Самостійна робота 3 (15 б.)		

Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 б.)	Модульна контрольна робота 2 (25 б.)	Модульна контрольна робота 3 (25 б.)
Підсумковий контроль	Екзамен		

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Медіакритика: навчально-методичний комплекс для студентів II курсу (спеціальність «Журналістика») / підготув. канд. філол. наук, доцент Михайлюта В.П.: - К. : Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2009. - 70 с.
2. Потятинник Б. Медіа: ключі до розуміння .Серія: Медіакритика. – Львів, 2004.- 312с.
3. Здоровега В.Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Львів: ПАІС, 2004. – 268 с.

Додаткові:

4. Бутиріна М.В. Стереотипи масової свідомості: особливості формування та функціонування у медіа середовищі: Монографія. – Дніпропетровськ: "Слово", 2009. – 368с.
5. Голуб О. Що таке «джинса» і як її вилікувати [Електронний ресурс] / О. Голуб. Osvita.mediasapiens. [сайт]. – Режим доступу:http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/standards/scho_take_dzhinsa_i_yak_ii_vilikuvi_ati/
6. Засоби масової інформації: професійні стандарти, етика та законодавчі норми: наук.видання / Укл.: Петрів Т., Сафаров А., Сюмар В., Чекмишев О., – К.: Нічлава, 2006. – 100 с.
7. Іванов В. Ф. Соціологія масової комунікації: Навчальний посібник. – К.: Центр вільної преси, 1999. – 212 с.
8. Іванов В.Ф., Сердюк В.Є. Журналістська етика: Підручник / Передм. В.П. Мостового. – 2-ге вид., випр. – К.: Вища шк., 2007, 231 с.: іл.
9. Карпенко В.О. Журналістика: основи професійної комунікації: навч. посіб. для студ. ВНЗ, що навчаються за спец. «Журналістика» / В. О. Карпенко. – К. : Нора-прінт, 2002. – 348 с.
10. Квіт С. Масові комунікації: підручник / С. Квіт. – К. : ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. – 208 с.
11. Кібл Р. Журналістська етика / Річард Кібл; перекл. з англ. Д. І. Смоляк. – К.: Київська типографія, 2007. – 188 с.
12. Корнєв М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія: Підручник. – К., 1995. – 304 с.
13. Корнєєв В.М. Підходи до вивчення прихованого текстового впливу // Вісн. Київ. унту. Журналістика. – 2001. – Вип. 9. – С. 75-79.
14. Масова комунікація: Підручник / А. З. Москаленко, Л. В. Губерський, В. Ф. Іванов, В. А. Вергун. – К.: Либідь, 1997. – 216 с.
15. Михайлин І.Л. Журналістика як всесвіт: вибрані медіадослідження / І. Л. Михайлин. – Х. : Прапор, 2008. – 512 с.

16. Москаленко А.З. Теорія журналістики: Підручник. – К.: Експресоб'ява, 1998. – 334 с.
17. Партико З.В. Теорія масової інформації: Навчальний посібник. – Львів, «Паїс», 2007. – 122 с.
18. Потятиник Б.В. Медіа: ключі до розуміння. Серія: Медіакритика / Б. В. Потятиник. – Львів, 2004. – 312 с.
19. Почепцов Г.Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології ХХІ століття. - К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017. – 260 с.
20. Приступенко Т.О. Теорія журналістики. Етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації: навч. посіб. / Т.О. Приступенко. – К.: Ін-т журналістики, 2004. – 375 с.
21. Різун В. Теорія масової комунікації: підручн. для студ. галузі 0303 «журналістика та інформація». // В.В. Різун. – К.: Видавничий центр «Просвіта», 2008. – 260 с.
22. Різун В.В. Маси: Тексти лекцій. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2003. – 118 с.
23. Словник журналіста : терміни, мас-медіа, постаті / за ред. Ю. М. Бідзілі. – Ужгород: Закарпаття, 2007. – 224 с.
24. Теорія і методика журналістської творчості : підручник / В. Й. Здоровега. – Львів, 2000. – 180 с.
25. Українське законодавство: засоби масової інформації. Науково-популярне видання / ред.-упор.: Т. Катюжинська, Л. Панкратова. – К. : Підгот. прогр. правового захисту та освіти ЗМІ IREX У-Медіа, 2004. – 368 с.
26. Чекмишев О.В. Основи професійної комунікації. Теорія і практика новинної журналістики: Підручник-практикум. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. – 130 с.

Інтернет-ресурси:

www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека ім. В. Вернадського, електронний каталог періодичних видань

www.journalib.univ.kiev.ua – електронна бібліотека інституту журналістики Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка

<http://www.telekritika.ua/> - сайт фахового часопису для медійників «Телекритика»

<http://www.mediakrytyka.info/> - сайт фахового часопису для медійників та журналістикознавців «Медіакритика» .